

Mit engedünk át a beépítésnek? - Öt év alatt felgyorsult a magyar táj átalakulása

Miközben Magyarország lakossága évtizedek óta csökken, a beépített területek folyamatosan terjeszkednek. Az elmúlt öt évben új lakóterületek, nagy kiterjedésű ipari üzemek, napelemparkok és vízparti beruházások formálták át az ország tájait, gyakran korábbi mezőgazdasági vagy természetközeli területeken. Dr. Boromisza Zsombor okleveles tájépítésmérnök, élővilágvédelmi és tájvédelmi szakértő, a MATE Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék egyetemi docense szerint a folyamat nemcsak új épületeket jelent, hanem a tájszerkezet, az élőhelykapcsolatok és a tájhasználat mélyreható átalakulását is.

Magyarország népessége az 1980-as évek elején érte el történelmi csúcspontját, azóta azonban folyamatosan csökken. Ezzel párhuzamosan a művelésből kivett, döntően beépített területek aránya közel a duplájára nőtt. Ez az ellentmondás jól mutatja azt a folyamatot, amely az elmúlt évek egyik legfontosabb tájalakító jelenségévé vált: miközben kevesebben élnek az országban, egyre nagyobb területet foglalnak el a lakóövezetek, ipari létesítmények, közlekedési infrastruktúrák és energetikai beruházások. Dr. Boromisza Zsombor Másféllokon megjelent cikkében azt vizsgálja, hogyan alakították át ezek a fejlesztések Magyarország tájait 2020 és 2025 között, és milyen következményekkel járhatnak a következő évtizedekben.

*A Klímatudomány 10 Üzenete az Élhető Jövőért Nyilatkozat mögött álló tudósok figyelemfelkeltő kampányt indítottak, ahol azokat a túlbetonozott, természetkárosító helyeket keresik egy fényképpályázat keretében, amelyek jól példázzák, milyen rossz irányba haladunk – és miért kellene ezen változtatni. **Olyan képeket várnak a www.aklimatudomany10uzenete.hu oldalon június 30-ig, amelyek bemutatják a túlzott beépítést, a lebetonozást és a zöldfelületek eltűnésének valóságát** – legyen az egy parkolóvá alakított zöldterület, egy kihalt pláza környéke vagy egy indokolatlanul kiépített útszakasz. Mutassuk meg együtt, mi veszik el – és mi az, amit még megmenthetünk. A szakmai zsűri által kiválasztott képeket pedig egy kiállításon mutatják majd be a nyár folyamán.*

A beépítés már nem helyi, hanem táji kérdés

A beépítési nyomás leglátványosabban a nagyvárosok környezetében érzékelhető. Budapest, Pest megye és Győr-Moson-Sopron térségében az agglomerációk tovább növekedtek, új lakóterületek, utak és közművek jelentek meg. A folyamatot jól jelzi, hogy 2025-ben több mint 12 ezer új lakás épült, miközben a jövőbeli beépítéseket előrejelző építési engedélyek száma 37 százalékkal emelkedett. A változás azonban nem pusztán az épületek számáról szól: a települések peremén és a külterületeken zajló terjeszkedés a táj feldarabolódását, az élőhelyek közötti kapcsolatok gyengülését és a korábban összefüggő mezőgazdasági területek átalakulását is maga után vonja.

A lakóterületek bővülése mellett az ipari fejlesztések is egyre nagyobb területigénnyel jelentkeznek. Az elmúlt öt évben több olyan beruházás indult el vagy bővült tovább, amely korábban mezőgazdasági hasznosítású területeket alakított át. Az akkumulátorgyártáshoz, az autógyártáshoz és a logisztikához kapcsolódó fejlesztések Debrecenben, Iváncsán, Ácson, Szegeden és más térségekben már táji léptékben alakítják át a felszínborítást. Dr. Boromisza Zsombor szerint ezek a beruházások nem elszigetelt jelenségek, hanem egy hosszabb ideje zajló tájszerkezeti átalakulás újabb állomásai.

A változás az energiatermelésben is látványos. A naperőművek összesített kapacitása mára meghaladja a 7750 megawattot, miközben a működő fotovoltaikus rendszerek száma átlépte a 300

ezet. A napenergia így nemcsak technológiai vagy energetikai kérdéssé vált, hanem új tájhasználati formává is: a nagy kiterjedésű napelemparkok egyre több helyen jelennek meg a magyar tájban. A szélenergia esetében a korábbi szabályozási korlátok enyhítése új beruházási hullám lehetőségét vetíti előre, különösen a kedvező adottságú térségekben.

A vízpartok és az infrastruktúra is átalakul

Az elmúlt öt év tájalakulásának egyik legérzékenyebb területe a vízpartok világa volt. Tavak és holtágak mentén több jelentős turisztikai és vízépítési beruházás valósult meg, amelyek hatása messze túlmutat az érintett telkeken. A parti sáv egyszerre ökológiai folyosó, élőhely, rekreációs tér és vízminőség-védelmi zóna. Ha itt növekszik a beépítés vagy a burkolt felületek aránya, az a víz és a szárazföld közötti természetes átmeneti rendszereket is befolyásolhatja. A Balaton térségében megvalósult fejlesztések jól mutatják, hogy a vízpartok jövője egyre inkább tájhasználati és természetvédelmi kérdéssé válik.

A tájat a közlekedési és hírközlési infrastruktúra fejlesztése is formálja. Az új autópálya-szakaszok, hidak, valamint az 5G-hálózat gyors terjedése önmagukban nem mindig járnak nagy területfoglalással, mégis tartósan alakítják át a tájszerkezetet, és gyakran további beruházások megjelenését ösztönzik.

Közben a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban is jelentős változások zajlanak. A klímaváltozás, a támogatási rendszerek és az elmúlt évek aszályai átrendezték a földhasználatot, miközben az erdők területe ugyan növekszik, ökológiai állapotuk több helyen romló tendenciát mutat. A táj változását ezért nemcsak a beépítések, hanem a használati módok átalakulása is alakítja.

Erősödnek a pozitív ellentrendek

A cikk ugyanakkor nem kizárólag a területfoglalás és a beépítés erősödését mutatja be. Az elmúlt években egyre több olyan szakmai és szabályozási kezdeményezés jelent meg, amely a táj ökológiai működésének megőrzését vagy helyreállítását célozza. Az új településtervezési szabályok nagyobb hangsúlyt helyeznek a zöldinfrastruktúrára, miközben az országos tájkarakter-kutatás tudományos alapot teremtett a tájak sajátosságainak figyelembevételéhez a tervezésben.

A gyakorlatban is megjelentek biztató példák. Budapesten terjednek a biodiverzitást támogató zöldfelület-kezelési formák, a vízügyi ágazatban egyre hangsúlyosabbá válik a víz helyben tartását célzó „vizet a tájba” szemlélet, és számos civil kezdeményezés dolgozik a kiszáradó tájak vízvisszatartó képességének javításán. Az Európai Unió természet-helyreállítási rendelete, valamint a nemzeti parkok és civil szervezetek által megvalósított élőhely-rehabilitációs programok szintén azt jelzik, hogy a tájjal kapcsolatos gondolkodásban egyre nagyobb szerepet kap az alkalmazkodás és a helyreállítás.

Dr. Boromisza Zsombor szerint a táj jövője nem kizárólag szakpolitikai vagy tervezési kérdés, hanem közös társadalmi felelősség is. Ahogy fogalmaz: **„érdemes tudatosabban tanulnunk a tájról, mert a táj jó tanító: megmutatja, mit jelent a víz, a talaj, a növényzet, az élőhelyek és az emberi használat összefüggése, és azt is, hogy a természeti törvényszerűségekhez hosszú távon nem alkalmazkodni lehetetlen.”**

További információ: <https://masfelfok.hu/2026/06/16/mit-engedunk-at-a-beepitesnek/>

Sajtókapcsolat:

- Dr. Boromisza Zsombor okleveles tájépítészmérnök, élővilágvédelmi és tájvédelmi szakértő, a MATE Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék egyetemi docense
- boromisza.zsombor@uni-mate.hu

Eredeti tartalom: Másféllok

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=31215>